

U neslovenskom poreklu Bugara tražio se uzrok njihovog "praktičnog karaktera" (Cemović, 1913), navodilo se da su se Bugari služili "prodanim dušama i neistinom", da su se "bez stida i obraza" kitili "nekakvom svojom slivničkom pobedom", pa od "uobražene te svoje pobeđe" oni "postashe drskiji" i "izgledaše kao da su na Balkanu jedino oni i da za njihove pretenzije beše mali i ceo Balkan". Bugari su pristupali "pušci, kami (poznatoj i čuvenoj po izvršenim bugarskim zverskim pokoljima i užasima), bombi i ognju", pa su "varvarskim i razbojničkim sredstvima" pobugarivali stanovništvo. Nije im bilo "ništa sveto", pa je "Bog hteo da Bugarska, za svoje počinjene grehove i za razbojnički i mučki napad na svoje verne saveznike, doživi svoju sramotu i svoju propast na Bregalnici" (Stanković, 1915).

Bilo je i autora koji su bugarske nacionalne crte objašnjavali "ne u slovenskom, nego u turskom nacionalnom karakteru", i navodili da su u ratu "svirepi i strašni", prema pokorenim narodima "pravi bič božji", "surovi i bez milosrđa", da su poznati kao "surov, divlji i krvožedni narod". Naglašavalo se da su i Jiriček i Kalaj smatrali da su bez "ikakvih intelektualnih sposobnosti", da su imali samo sposobnost za imitaciju, "bitne osobine Turaka i svih istočnih naroda". Zaključivalo se da su od Slovena zadržali jezik i običaje, od Asparuhovih potomaka ime i "odlike neobuzdanog temperamenta", od Grka su primili "hrišćanstvo, neiskrenost, pritvorstvo, lukavstvo kao i sve one osobine koje su obuhvaćene pojmom vizantinizam". Konstatovalo se da "pečenješka surovost, divljina i prostota, kumanska svirepost i krvožednost, tatarska grubost i osionost prema pobeđenima, turska poniznost u vezi sa podmuklošću i udvaranjem, eto – to su duševna svojstva bugarskoga naroda". Pominjao se Simeon koji je ka cilju išao bez ikakvih skrupula – "pojava koja se tako često susreće u povesnici bugarskoga naroda". Pripisivana im je "nadmena oholost sa grubom silom pred slabijim kao i pritvorstvo sa nečuvenom poniznošću pred jačima od sebe", nazivani su čas "mimom i lojalnom rajom", čas se pominjao njihov "neobuzdan zavojevački karakter" (Simić, 1918).

Pojedini autori su doslovno prepisivali sve prethodno navedene autore kao doktor Milutin Nešić, dodajući kao svoje mišljenje da se Bugari po "duševnim osobinama" razlikuju od Slovena jer su "praktici, materijaliste i uvek dosledni sebičnjaci; negostoljubivi su; samoživi su; nepoverljivi su; podmulji su, i opasniji su kao prijatelji nego kao neprijatelji". Tvrdio je da im je temperament "jednak, uvek bez poleta" dok kod Slovena "prevlađuje polet, pa otud zanošljivost i poezija" i zaključivao da je njihova "etnička osobina, gramzivost na sve što je tuđe" i to gramzivost na način "koji je njima samo svojstven", kao i da im je "urođeno podlaštvo" (Nešić, 1919).

Dragiša Vasić je smatrao da su u pogledu junaštva Srbi i Bugari slični, "ali u pogledu mentalnom ovi se narodi nisu razumevali", jer Bugarin je "komita" koji sve radi »podmuklo i iz zasede«. »Zaseda to je sav njegov smisao, sva njegova snaga i moć. Mentalitet celog bugarskog naroda to je komitski mentalitet. Bugarin predstavlja zver što se po nuždi privremeno pripitomila; zasad bez uslova za međunarodni i društveni život; bez časti, bez častoljublja, bez smisla za umetničko, za lepo, za ideal; on je nečist, neveran, nezahvalan, uobražen, bezdušan, drzak, drzak, drzak. U poređenju sa Arbanasom, ovaj drugi je beskrajno pošten i human. Njegov karakter, to je njegov temperamenat i ništa više od toga". Vasić je tvrdio da se Bugarin "odlikuje jednom specijalnom, animalnom strašću: da uživa i da se naslađuje pri najvećim mukama svoje žrtve", a čitav rat 1913. objašnjavao je "mističnim iluzijama, koje bugarski narod zanošahu da veruje: kako je Bogom izabran da dominira Balkanom", pa su Srbi hteli da "kazne jedno odvratno neverstvo suseda svoga, njegovu podmuklost i njegovu smešnu grandomaniju; njegovu sebičnost, neosečajnost, neumerenost i surovost". Zaključio je opisom bugarskih studenata u Beogradu koji su bili "nezgrapni, kaljavi i nečisti", "neizdržljivo nesnosni svojom vikom i neprekidnim i neprijatnim glasnim žagorom" (Vasić, 1919). I Radosavljević im je pripisivao "urođenu gramzljivost"; navodio je da ne znaju za pobratimstvo, da nemaju sopstvenu reč za "zahvalnost", što su Rusi i Srbi "osetili", pa su je uzeli od Francuza; da se naklonost Rusa prema njima "raznela po svetu" i da je "od mirnih robova docnije stvorila uobraženost Bugara, koja se oličava u njihovim postupcima kao i u rečima: 'sjedinenijeto pravi silata". Pripisivao im je podmuklost, špijunažu i denunciranje Srba, teror i "zverska svirepstva, od kojih iole humanom čoveku žmarci telo obuzimaju, kosu dižu i krv lede". Smatrao je da Bugarska za svoje grehove od Velbužda do poslednjih dana "nikada nije primerno kažnjena samo zbog naše trpeljivosti i velikodušnosti", pominjao je "udaranje noža u leđa" i zaključio da "Srbija nije kriva što Bugarska nema starinu i svetlu prošlost" (Radosavljević, 1925).

Polemišući sa nemačkim piscem Vajgandom koji je kao opšte osobine narodnog karaktera kod "svih balkanskih naroda" isticao "mahnu za preterivanjem, nedržanje obećanja i tvrdo zadate reči, sporost i nepoznavanje žurbe, laganje – koje baš osobito pripisuje 'makedonskim' Slovenima i nečasnost (kradu, veli, što god se može ukrasti, i prevaru i podvalu u trgovini smatraju za vrlinu)", Erdeljanović je tvrdio da je sve to "skroz netačno", jer je Vajgand od balkanskih naroda "jedino poznao dobro Cincare i to nešto malo i Grke, južne Arbanase i Bugare u Bugarskoj pa je njihove opšte osobine preneo na sve ostale balkanske narode". Pretpostavljajući da strani uticaji kvare narode, a da su Bugari pretrpeli mnogo više mešanja od Srba, kao njihove osobine navodio je jak egoizam, zatvorenost i nepoverljivost, duševnu skučenost i surovost, nedostatak ponosa, nedovoljno razvijenu maštu, razvijenu težnju "za tečenjem", vrednoću, izdržljivost, tvrdičenje, smatrajući da "pomenuta duševna surovost javlja se kod Bugara češće u još oštrijem obliku, kao svirepost i krvožednost". Verovao je da te osobine nisu slovenskog porekla već da je "onaj tuđi narod, koji je toliko uticao na izmene u jeziku slovenskih Bugara morao imati i jaka uticaja na promene u njihovoj narodnoj duši". Interesantno je da Erdeljanović pod stranim uticajima koji su se negativno odrazili na "karakter" Bugara na prvo mesto stavlja uticaj Grka kojima su "svirepost i krvožednost jedna od najkarakterističnijih mračnih strana" (Erdeljanović, 1925).

Živko Petković je pisao o starim Bugarima kao o prostom, pastirskom i vojničkom narodu, čije su osobine bile borbenost, strpljenje, osvetoljubivost, osvajačke težnje. "Od uvek su bili hrabri i krvožedni vojnici", a tek mešanjem sa Slovenima "omekšavaju u svireposti i dobijaju više pitomosti". Ovaj autor je video i dobro koje su Bugari doneli Slovenima